

Saksbehandler: Dan Jørgen Eide
Konstituert kommunedirektør: Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Tilleggsanmodning om bosetting av 65 flyktninger

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Karmøy kommune tar imot ytterligere 65 flyktninger i 2023. Samlet antall blir da 345 flyktninger. Dette er i tråd med sentrale myndigheter sin anmodning.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har anmodet Karmøy kommune om å bosette 280 flyktninger i 2023, noe kommunestyret også har vedtatt i sak 135/22. Med bakgrunn i krigen i Ukraina er det forventet fortsatt svært høye ankomster av flyktninger. På samme tid skal det også bosettes flyktninger fra andre konfliktområder i verden. Prognosene for ankomster til landet er nå justert og kommunene er anmodet om økt bosetting. Til sammen 38 000 og dermed 7 000 flere enn de 31 000 plassene som allerede er vedtatt av kommunene.

Karmøy har over mange år tatt imot det antall flyktninger IMDi har anmodet om og er en stabil bosettingskommune. Etter forrige flyktningkrise 2015-2016 avtok bosettingsbehovet. 2022 var preget av krigen i Ukraina, og etter anmodning fra myndighetene ble 232 flyktninger bosatt. Se oversikt under. Av flyktningene kommunen bosatte i 2022 hadde omtrent 90% kollektiv beskyttelse som fordrevne fra Ukraina. Med bakgrunn i usikkerhet rundt situasjonen i Ukraina og at flyktningene innvilges midlertidig kollektiv beskyttelse med varighet på et år, er det imidlertid usikkert om flyktningene vil bli boende i Norge over tid.

Så langt i 2023 har Karmøy kommune bosatt den forventede andelen av flyktninger. De aller fleste fra Ukraina, men kommunen bosetter også i år overføringsflyktninger fra andre konfliktområder som Syria, Eritrea. De høye bosettingstallene i 2022 og 2023 påvirker arbeidsmengden i en rekke kommunale tjenester.

Årstall	Anmodning	Vedtak	Faktisk bosetting
2019	30	30	30
2020	30	30	11
2021	40	40	38
2022	250	294	232
2023, per 31.05.23	280	280	128

Familiegjenforeninger og tilflyttinger kommer i tillegg til bosettingstallet.

Saks- og faktaopplysninger

For å gi forsvarlige tjenester til et stort antall flyktninger og å kunne samhandle med frivilligheten trengs robuste tjenester og organisering. Flere faste ansatte gir langsiktige utgifter, mens inntektene er midlertidige. På den andre side er det lite trolig at kommunen samlet sett vil ha overtall av sosialarbeidere, helsearbeidere og pedagogisk personell når behovet for tjenester til flyktninger blir mindre en gang i fremtiden.

Saksutredninger bygger på den som lå til grunn for kommunestyrevedtak januar 2023, og gir oppdaterte opplysninger på de mest sentrale elementene i bosettings- og integreringsarbeidet, før den avsluttes med kommunedirektøren sin konklusjon. Den er avgrenset til å omhandle avtalt bosatte flyktninger i femårsperioden. De som har vært bosatt lenger, familiegjenforente og de som oppholder seg i kommunen midlertidig i påvente av bosetting er ikke spesifikt omtalt.

Økonomi

Karmøy planlegger og dimensjonerer tjenestetilbudet etter vedtak om bosetting. Tjenestene finansieres gjennom faktisk bosetting.

Da de fleste utgifter knyttet til bosetting er lønn til de som skal yte tjenester, er det likevel en utfordring når bosettingstallet varierer.

Kommunen er anmodet om å øke bosettingen med 65 personer, dette fra et allerede rekordhøyt antall. Tjenestene vil allerede ved oppskalering planlegge hvordan nedtrekk kan gjennomføres for å sikre at bosettingsbudsjettet også er i balanse når bosettingstallet blir lavere.

KS Beregningsutvalg har som oppgave å komme frem til reelle kostnader ved bosetting av flyktninger, og regjeringen legger i praksis dette til grunn ved beregning av integreringstilskudd i statsbudsjettet. Beregningsutvalgets rapporter viser at kommunene i 2022 i liket med tidligere år fikk dekning av de gjennomsnittlige utgiftene til bosetting og integrering de første fem årene. Tilskuddet til norskopplæring for voksne innvandrere dekker ikke utgiftene like godt. I Regjeringens forslag til revidert statsbudsjett ligger det inne økt tilskudd til språkopplæring og 50 000kr ekstra per bosatte over opprinnelig anmodningstall. For Karmøy sitt tilfelle vil en da få et høyere tilskudd for flyktning nummer 281 til 345. Den største økonomiske risikoen ligger dermed i om tjenestene oppskaleres til å ta imot 345 flyktninger og det faktisk kommer et lavere antall.

På den andre side vil helårsvirkningen av en oppskalering i 2023 nå være lav. Det er sannsynlig at en i 2024 får en høy anmodning og tjenestene likevel skal oppskaleres.

Flyktninger som får oppholdstillatelse på grunnlag av kollektiv beskyttelse har rett, men ikke plikt til introduksjonsprogram og opplæring i norsk, definert i midlertidig regler i Integreringsloven. Personer som har fullført videregåendeopplæring og/eller høyere utdanning skal ha mål om høyere utdanning eller arbeid og har rett til 6 måneder med introduksjonsprogram, med muligheter for

forlengelse inntil 6 måneder. En forutsetning for forlengelse er at sluttmålet for deltakerens program kan oppnås innenfor perioden med forlengelse. Deltakelse i praksis er et viktig tiltak for integrering og praktisering av språk. Vi vil derfor øke fokus på arbeidsrettet bistand i introduksjonsprogrammet og ved behov etter avslutning av programmet.

Ved vedtak om høyere bosetting etter anmodning justeres den vedtatte rammen tilsvarende. Bosettingsområdet blir svært stort økonomisk og det kan komme inn noen nye ansvarsområder. Da vil litt av bufferen brukt til det.

Grunntilskudd voksenopplæring:

- 217 000 kr (kommuner med 1-3 personer i målgruppen)
- 643 900 kr (kommuner med 4-150 personer i målgruppen)

Tilskudd til personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker:

- Tilskudd 1: kr. 196 400 (engangstilskudd)
- Tilskudd 2: kr. 1 520 000 (kan utbetales inntil 5 år)

Ekstra tilskudd for personer over 60 år:

- 176 000 per person

Anmodningen om å bosette 345 personer i 2023 betyr 660 flyktninger i Karmøy i slutten av 2023, hvor de fleste i år 1 og 2. Dette gir mer statlige tilskudd. Disse planlegges å fordeles på samme måte som de seneste årene slik at bosetting hverken er en inntekt eller utgift for kommunen.

[Hvor flyktningene kommer fra og deres behov](#)

Per 31.05.23 er det flyktninger med kollektiv beskyttelse fra Ukraina som står for den største andelen av bosettingen i Karmøy kommune og det forventes at det samme vil gjelde for resten av året. I tillegg har kommunen i 2023 bosatt flyktninger fra Syria og Eritrea.

Det er store variasjoner i behovene til flyktningene som bosettes. Noen har behov for mye oppfølging rundt tema som boevne, økonomistyring og foreldreveiledning, mens andre greier seg med lite offentlig hjelp. Noen har hatt lav- og middels inntekt etter ukrainsk standard, mens andre er rike. Sammenlignet med andre flyktninggrupper har mange høy utdanning på universitetsnivå, men færre har praktisert yrket i hjemlandet. Det kan ha med at utdanning er lett tilgjengelig og gratis, hvor det derimot er mindre aktuelle stillinger. Sentrale myndigheter har blitt overrasket over hvor få som snakker engelsk, og enda færre som kan bruke språket funksjonelt. Til forskjell fra andre flyktninger har flere egne nettverk i kommunen og lokalt på stedet de er bosatt. De har ressursene som skal til for å oppsøke og ta i bruk de tjenestene de har behov for. Samlet innebærer dette at ukrainske flyktninger har et annet behov for bistand og tjenestene blir belastet på en annen måte enn det vi ofte ser blant overføringsflyktninger.

Den seneste tiden har den enkelte ukrainske flyktninger sitt behov for offentlig hjelp økt. De som kommer nå har ikke et eksisterende nettverk på Karmøy i like stor grad, bosettingen skjer mer spredt i hele kommunen og de har levd i krig og usikkerhet lenger.

Det er felles inntrykk blant de kommunale tjenestene om at det er en økende andel av flyktninger som bosettes med helseproblematikk så langt i 2023 sammenlignet med 2022. Det gjelder utfordringer knyttet til psykisk helse, men også andre alvorlige helsetilstander som krever behandling i spesialisthelsetjenesten og medfødte tilstander som krever omfattende helse- og omsorgstjenester.

Samskaping

Karmøy kommune har en operativ arbeidsgruppe representert av ledere på sentrale tjenesteområder som frivillighet, helse, oppvekst og NAV. Denne møtes jevnlig for å avklare samhandling på aktuelle områder og strategisk planlegging. Det er NAV som leder denne gruppen.

Frivilligheten

Økt tilstrømning av flyktninger siden mars 2022 har gjort det nødvendig å koordinere også den frivillige innsatsen i integreringsarbeidet. Dette for å sikre at arbeidet er så forutsigbart og oversiktlig som mulig. Det er derfor opprettet en «ressursgruppe for frivillige», med medlemmer fra frivilligsentralene og flere av organisasjonene, og ledes av kommunens frivillighetskoordinator. I tillegg til å sikre god samhandling, er gruppen også et ledd i informasjonsflyt til flyktningene.

Større omfang av aktiviteter, arrangementer og bistand fra lag og organisasjoner gir også økte kostnader for ordinære tilbud i lag og foreninger. Det meldes om økt tilstrømning til hjelpeorganisasjoner som tilbyr matutdeling, og at denne økningen i stor grad dreier seg om ukrainske flyktninger. Disse organisasjonene har en bekymring for at dette kan medføre en fortrenning av andre sårbare grupper.

Det er opprettet nye statlige tilskuddsordninger for integrering i lokalsamfunn og fritidsaktiviteter, spesielt for barn og unge. Flere bosatte flyktninger vil gjøre det nødvendig å styrke og videreføre støtteordninger for lag og organisasjoner, og gjerne også lokalt gjennom kommunale midler. Karmøy kommune utsteder såkalte aktivitetskort for kommunale tilbud (kino, svømming etc.), og dekker også kontingent i fritidstilbud. Økt bruk av disse ordningene gir nødvendigvis økt press på rammen for disse ordningene. Det er søkt Bufdir om midler til en utvidelse av rammen for denne ordningen.

Kommunale tjenester

Bolig

Flyktninger har i all hovedsak blitt bosatt i det private leiemarkedet. Når et stort antall personer skal bosettes medfører det et stort press på å fremskaffe tilstrekkelig antall boliger.

Tilgangen på private utleieboliger til flyktninger har vært god. Huseiere melder fra til kommunen at de har husvære til utleie. Integreringstjenesten har til enhver tid rundt 10-15 boliger på framleie i påvente av at flyktningene ankommer. Dette gir en kostnad på kr 130 000 – 150 000 per måned. Derimot fører dette til lite boliger til utleie på det åpne markedet (15 stk per 04.06) og en betydelig økning i pris. Dette gir negative konsekvenser for andre sårbare grupper og øker kommunens utgifter. Blant annet ved at kommunen dekker husleie for de med sosialhjelp som hovedinntektskilde.

Det gjøres ulike grep for å motvirke de negative konsekvensene et høyt antall nye leietakere har på markedet. Blant annet har kommunestyre fattet vedtak om innkjøp av boliger til flyktninger. Videre gjør regjeringen midlertidige endringer i husleieloven for å inngå tidsbestemte leiekontrakter med minstetid på ett år ved utleie av fritidsboliger via Husbanken og støtte til innkjøp av kommunale utleieboliger og ombygging.

Det er liten eller ingen tilgang på kommunale utleieboliger.

Familietjenester

Barnevern

Barneverntjenesten har et ansvar for barn som oppholder seg i kommunen. Familier kan søke om hjelp eller det kan sendes bekymringsmelding med eller uten samtykke under visse vilkår.

Det har ikke vært en særlig økning i henvendelser knyttet til flyktninger det siste året. Sakene som har kommet inn har en håndtert innenfor den økonomiske og personalmessige rammen.

Etter bosetting i kommune kan ta tid før eventuelle vansker oppstår/oppdages, og en kan ikke se bort fra at det vil komme en økning henvendelser grunnet økt bosetting av flyktninger. Eksempel på aktuelle tjenester fra barneverntjenesten er foreldreveiledning.

Krisesenter

Krisesenterloven skal sikre at det gis et godt og helhetlig krisesentertilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler i nære relasjoner i den enkelte kommune. Karmøy kommune har interkommunalt krisesentertilbud.

De opplever økt pågang. Det tar oftest noe tid etter mottak før evt. vansker forstås/oppdages. Krig og flukt øker press på familier og risiko for vold i nære relasjoner kan øke. På den andre side er det er mindretall som kommer til kommunen som par. Krisesenteret melder en generell økende utfordring med reetablering i kommunen etter opphold grunnet mangel på boliger.

Helse- og omsorgstjenester

Helsesykepleier

Kapasiteten i 2023 vil økes på områder som helsekartlegging/turberkulosescreeing, kontorfaglige ressurser og transport. Det vil også ses på tiltak som kan effektivisere våre ressurser med tanke på egen lab/bruke lab på Bygnes legesenter, slik at vi reduserer logistikk med transport.

Da flyktningstrømmen fra Ukraina ble varslet startet straks arbeidet med å øke bemanningen. Parallelt med dette var Koronateam i ferd med å bemanne ned. Sykepleierne som tidligere jobbet med koronaarbeid ble rekruttert og opplært til å jobbe med helse flyktning. Koronaarbeidet sine lokaler ble bygget om og satt i stand til å fungere som helsestasjon for flyktninger med flere og bedre lydisolerte kontorer. Dette bygget har nå kapasitet på 3-4 undersøkelsesrom. Leieavtalen gjelder ut 2023, med mulighet for forlengelse ut 2024.

Overføringsflyktningene er nå en del av helse flyktning på Koronasenteret. Per nå jobber 2.5 årsverk helsesykepleier med overføringsflyktninger, flyktninger fra Ukraina og all tuberkulosescreeing. Dersom man isolert ser på sykepleieroppgavene, er det kapasitet til å ta imot flere flyktninger. En har også pensjonerte helsesykepleiere/sykepleiere som kan benyttes ved behov. Om mange flyktninger kommer på en gang og de ikke har vært på mottak er det først og fremst tuberkulosescreeing som en lovpålagt tjeneste med frist som krever mest ressurser. Det vil derfor være viktig å ha ekstra tilgjengelige ressurser som kan bistå med akkurat dette.

Det er flere grunner til at flyktninger ikke følger opp helseavtaler/behandlingen sin selv. Dette blir svært viktig å finne gode løsninger på transport dersom vi skal fortsette å ta imot et større antall flyktninger. Per nå brukes sykepleierressurs på transportorganisering og transport.

Fastlege

Kommunen jobber aktivt med tiltak for å sikre fastlegetjenesten. Per nå har ikke alle innbyggere i Karmøy en fastlege. Dette byr på utfordringer når en tok imot 190 ekstra innbygger på seks måneder i 2022. Helsemyndighetene gjorde noen aktive grep for å minske belastningen på fastlegene, eksempelvis kunne helsesykepleier eller sykepleier gjennomføre helseundersøkelse og sende videre de som hadde behov for legetilsyn.

Smittevernlege henvendte seg i mars 2022 til alle fastlegene i Karmøy og ba om velvilje i form av å ta imot inntil 10 flyktninger på toppen av sin liste (utenfor Helfo) fram til de fikk annet ordinært

fastlegetilbud. Over 20 fastleger sa ja og dette har gjort at Karmøy fram til nå har vært i en særstilling når det gjelder legetjeneste til de Ukrainske flyktningene.

Ekstraplassene er nå fylt opp. De ukrainske flyktningene som kommer nå, har ikke fastlegetilbud med det første. Det løses ved godvilje hos enkelte leger og ved daglegevakt, men daglegevakt er ikke rigget for prøver som krever oppfølging, kun akutte henvendelser. Kommunen har plikt til å tilby helsetjenester til de som oppholder seg i kommunen og daglegevakt har en viktig midlertidig funksjon i så måte. Det jobbes nå med å rigge til lab funksjon, enten på vår lokasjon eller i samarbeid med kommunalt legesenter på Bygnes.

Når kommunen skal ta imot 350 flyktninger dette året blir det til sammen med alle som har kommet i 2022 et betraktelig antall nye listepasienter i Karmøy kommune, og opp mot 500 nye innbyggere i en allerede presset legetjeneste. Det jobbes med å finne løsninger og flere ulike forslag vurderes. Det forventes at statlige myndigheter uttaler seg da fastlegemangel er en nasjonal utfordring. Kommunen har kontaktet Statsforvalter uten foreløpig å ha fått svar.

Bestillerkontor

Bestillerkontoret er mottak av alle søknader om helse- og omsorgstjenester. Det gjelder også søknader fra flyktninger. Søknadene blir fordelt på samme måte som andre søknader som kommer fra kommunens innbyggere. Det er ikke egne tildelingskriterier innen helse- og omsorgstjenester for flyktninger. Flyktninger med kollektiv beskyttelse har samme rett på helse- og omsorgstjenester som andre innbyggere. Når det kommer søknad fra en flyktning vil saksbehandler kartlegge behov, vurdere retten opp mot helselovverket og fatte vedtak. Kartlegging kan ta lenger tid og være mer komplisert enn en søknad fra kommunens innbyggere på grunn av språkutfordringer, behov for tolk og tverretattlig samarbeid. Det foreligger også få eller ingen opplysninger om helseforhold når personen kommer til kommunen. Å gjøre en grundig kartlegging av behov for bistand er viktig. Dersom man ikke gjør grundig kartlegging vil det kunne få konsekvenser både for den enkelte flyktning som ikke får den hjelpen han har behov for og kommunen kan gå glipp av ekstratilskudd (tilskudd 2).

Når vedtak på tjenester er fattet vil bestillingen gå til den utøvende virksomheten som følger opp vedtaket. Det kan være ordinær hjemmetjeneste, rus- og psykiske helsetjenester, dagtilbud osv.

Det er forventet at flyktninger som kommer fremover har større helse-/omsorgsbehov enn de som kom i først. Grunner til dette kan være større psykiske belastninger som følge av traumer, eller de kan ha fysiske helseplager som har oppstått som følge av krigen eller opprinnelige helseplager.

Bestillerkontoret merker økning i antall søknader fra flyktninger og planlegger ut fra at det kan komme flere søknader om helse- og omsorgstjenester fremover. Kontoret er styrket med økt saksbehandlingsressurser blant annet som følge av økt saksmengde, men dersom det kommer mange søknader på en gang, vil det kunne bli kapasitetsutfordringer på saksbehandlingsressurser.

Hjemmetjenester

Det vil være kapasitet til å gi tjenester. Om mange nye med behov skulle komme på en gang, vil det være noe utfordrende. Spesielt på sommeren.

Dagtilbud for utviklingshemmede

Her er det for tiden fullt. En vil trenge noe tid for å planlegge tjenesten.

Dagtilbud for eldre

Tilbud vil kunne gis raskt i de fleste soner.

Avlastning barn og behov for døgntilsyn

Disse tjenestene trenger en noe lenger tid for å planlegge. Spesielt i sommer er kapasiteten en utfordring.

Døgnopphold

Det er for tiden korte ventelister på sykehjem, men alle plasser er stort sett brukt.

NAV Integreringsavdeling

Ved Integreringsavdelingen i NAV er det bosettingsteamet som er ansvarlig for forberedelser av bosetting og boligoppfølging i 5 årsperioden. Bosettingsteamet har sammen med introduksjonsteamet ansvar for undervisning i livsmestring til alle som deltar i introduksjonsprogrammet og foreldreveiledning for de med barn under 18 år. Den store økningen i antall flyktninger det forventes at kommunen totalt skal bosette i årene fra 2022 og oppfølgingen som ved behov skal gis i 5 år etter bosetting vil bety at Integreringsavdelingen vil ha større arbeidsmengde enn noen gang tidligere. Usikkerheten som ligger i varigheten av krigen i Ukraina og om disse flyktningene forblir boende i Norge vil være av stor betydning for tjenestene i årene fremover.

Det ble tidlig vurdert at flyktninger med kollektiv beskyttelse hadde gode forutsetninger for å tilegne seg norsk språk, kultur og evner til å etablere seg i det norske samfunnet. Vi erfarer likevel at mange ikke har oppnådd et norsk språknivå som kreves blant annet for å komme inn på høyere utdanning eller arbeid. Det samme gjelder integreringen i samfunnet. Dette vurderes å ha sammenheng blant annet med midlertidigheten knyttet oppholdet i landet, hvor lenge hver enkelt både har mulighet og ser for seg å bli værende i landet, men også at mange har egne nettverk i kommunen. Det kan derfor se ut til at behovet og ønsket om å integreres og tilegne seg norsk språk er lavere for denne gruppen enn overføringsflyktninger.

For de aller fleste som til nå er bosatt er boevne god og det har vært begrenset behov for boligoppfølging etter hvert som flyktningene er etablert i boligen og kommet i gang med opplæringen. Utviklingen med blant annet at flere som bosettes har større helseutfordringer, mindre nettverk, mer spredt bosetting i hele kommunen forventes å medføre økt behov også for boligoppfølging fremover.

I 2021 fikk kommunen midler fra Barne, ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir) til å drifte integreringsaktiviteter. Det er satt av rundt et årsverk til formålet. Behovet er styrende for aktiviteten på UNIK-senteret. Prosjektmidlene opphører ved utgangen av 2024.

Introduksjonsordningen

Introduksjonsordningen i Karmøy kommune har ansvar for å tilby introduksjonsprogram for bosatte flyktninger i alderen 18 til 55 år med behov for kvalifisering til arbeid eller utdanning. Programmet varer normalt i to år, med mulighet for utvidelse i inntil ett år. Personer som har videregående opplæring fra tidligere har rett og plikt til introduksjonsprogram i 6 måneder, med mulighet for 6 måneders forlengelse.

Personer som har fått midlertidig oppholdstillatelse på grunnlag av kollektiv beskyttelse har rett, men ikke plikt til å delta i et introduksjonsprogram. Varigheten av programmet for denne gruppen er som tidligere beskrevet 6 måneder, med mulighet for 6 måneders forlengelse.

Med forventningen om at flyktningene fra Ukraina som bosettes i 2023 har større belastninger innenfor en periode på 6 måneder og dermed større utfordringer med å oppnå sitt sluttmaal for

introduksjonsprogrammet, må tjenesten ta høyde for at fremtidige deltakerne i enda større grad vil ha behov for forlengelse av introduksjonsprogrammet utover 6 måneder.

Det er per mai 2023 119 aktive deltakere i introduksjonsprogrammet og 53 venter på å komme inn. Deltakere fra Ukraina tilbys ikke fulltidsprogram per dags dato. Dette er identifisert som en utfordring med tanke på den korte tiden deltakeren har med rett til opplæring for å bli klar til å fungere i norsk arbeidsliv. Det jobbes med å se på løsninger både internt i tjenesten, NAV og andre steder i kommunen for å kunne tilby fulltidsprogram for alle som skal delta i introduksjonsprogrammet i 2023.

I september 2023 er de første flyktningene med kollektiv beskyttelse ferdig med 12 måneders introduksjonsprogram. Vi erfarer at hovedandelen av disse vil ha behov for videre arbeidsrettet oppfølging for å lykkes med å komme i lønnet arbeid. Internt i tjenesten jobbes det med å utarbeide en arbeidsmodell som både vil bidra til større grad av språkpraksis/arbeidspraksis som del av introduksjonsprogrammet og etter fullført introduksjonsprogram.

NAV Sosialavdeling

Sosialavdelingen er ansvarlig for å utarbeide vedtak etter lov om sosiale tjenester og oppfølging i tilknytning til økonomi. Oppgavene avviker en del fra sosiale tjenester til andre grupper. Flyktningene som blir bosatt har innledningsvis begrenset språklig forutsetning for å forstå vedtak, lovverk og rutiner som legges til grunn for at de skal få dekket nødvendige kostnader. I tillegg har flyktningene ikke samme mulighet til å opprette konto i bank eller tilgang på bankID, noe som i dagens digitale samfunn setter begrensninger for hvor selvstendig flyktningene kan bli for egen økonomi i en tidlig fase. Videre skjer det endringer i form av eksempelvis utbetaling av introduksjonsstønad etter oppstart i introduksjonsprogram, som igjen betyr endring av vedtak etter lov om sosiale tjenester. Dette er forhold som medfører et stort behov for oppfølging i tilknytning til økonomi og vil gjelde for de aller fleste som blir bosatt.

Før 2022 gikk de fleste flyktninger over til arbeid, utdanning eller statlig økonomisk ytelse etter 5 årsperioden med introduksjonsprogram var over. En regner med at et stort flertall av de ukrainske flyktningene ikke har fått seg lønnet arbeid eller er i utdanning etter 6+6 måneder med introduksjonsprogram. De har ikke rett på statlige ytelser, som f.eks. dagpenger eller arbeidsavklaringspenger. Det betyr en sterkt vekst av oppfølging og utbetaling i sosialavdelingen. Utgiftene dekkes av bosettingsbudsjettet.

Sosialhjelp er ment som en midlertidig ytelse. Sosialtjenesteloven gir åpning for at kommunen setter vilkår for at den enkelte gjør tiltak for å være økonomisk selvforsørgende, eksempel ved å søke/kvalifisere seg til lønnet arbeid. I saker med flyktninger med kollektiv beskyttelse gjøres det individuelle vurderinger som legges til grunn for vedtak. Det er vanskelig å se for seg at det er hensiktsmessig å gi generelt avslag til mødre med barn fordi de ikke søker jobb. De har en nylig fluktbakgrunn, særlige omsorgsoppgaver, nær familie og ofte ektemenn som er i krig, lite jobberfaring og i liten grad nødvendig språkkunnskap (norsk/engelsk). Merk her at velferdsstaten for andre grupper legger til rette for lavere grad av arbeid i småbarnsfasen for de familiene som ønsker det. Eksempler er barnetrygd, kontantstøtte, utvidet barnetrygd og overgangsstønad. NAV har et barneperspektiv. Det betyr at hvordan vedtak påvirker barn i familien skal vektlegges og vurderes. Det er vanskelig å se at det i særlig mange situasjoner vil være til barns beste at familien står uten penger.

NAV har i mindre grad enn med norske innbyggere oversikt over familiens økonomi. Det betyr at de kan være velbemidlet og/eller sende en del av midlene til familie i hjemlandet. Den enkelte familie får sin sak vurdert og generelt dekker det alle nødvendige utgifter, inkludert fritid og utstyr. Flyktninger skal i utgangspunktet ikke ha behov for å henvende seg til frivilligheten for økonomisk støtte.

Satsene skal utgangspunktet ikke være høyere enn at det lønner seg å arbeide. For en flyktningfamilie med eneforsørger og barn vil det i mange tilfeller være motsatt. Det vil kreve en opp mot 100% stilling i en godt betalt jobb for å gi tilsvarende netto inntekt. Dette fordi kommunen da ikke dekker løpende kostnader som husleie og strøm, og barnetillegget bortfaller.

Opplæring

Karmøy voksenopplæringscenter - KVOS

Skoleåret 2022-23 har Karmøy voksenopplæringscenter hatt et høyt elevtall og har i tråd med dette tilsatt nye lærere, totalt 4, 8 årsverk. Bosetting av ytterligere 65 personer i 2023 vil føre til et økt press på tjenesten og vil kreve stor fleksibilitet både med tanke på romsituasjon, disponering av ressurser og undervisningsmetoder i norskopplæringen. Ettermiddags- og kveldsundervisning kombinert med digital undervisning vil i større grad kunne bli aktuelt. Det vil sannsynligvis også bli behov for ytterligere oppbemanning for å kunne tilby lovpålagt språkopplæring, og skolen vil ha behov for flere undervisningsrom da kapasiteten på KVOS er oppbrukt.

Usikkerheten rundt fremtidig behov for tjenester og tidsperspektiv på hvor lenge behovet er til stede, gir en særlig utfordring i planleggingen.

Velkomstklassene

Velkomstklassene gir et helhetlig undervisningstilbud for nyankomne minoritetsspråklige elever. På Karmøy er det 2 velkomstklasser på tre skoler. Velkomstklassene er neste fulle. Barneskolene kan utvide tilbudet. Ved ungdomsskolen er det plassutfordringer. Om tilbudet skal utvides kan plassering ved en annen ungdomsskole i kommunen være et alternativ.

De fleste elevene får tilbud om å gå i velkomstklassen i ett år, men det er hjemmel for å tilby inntil to år dersom det er til elevens beste. Målet for undervisningen i velkomstklassen er å mestre nivå (A1) i læreplanen: «Muntlige ferdigheter på nivå 1 innebærer at en kommuniserer enkelt i kjente sammenhenger. En oppfatter hovedinnholdet i beskjeder og instruksjoner, og bruker enkle strategier for kommunikasjon» og «Å kunne lese og skrive på nivå 1 innebærer at en leser og skriver korte og kjente tekster en møter ofte. En kan trenge støtte når en leser og skriver i nye situasjoner»

Undervisningen i grunnleggende norsk gis med utgangspunkt i de andre fagene på skolen (matematikk, samfunnsfag, naturfag, musikk, kunst & håndverk, kroppsøving osv.) for å sikre elevene et variert ordforråd og begrepsapparat.

Grunnskole

Elevtallet har til nå i grunnskolen i Karmøy vært stabilt. Det forventes en nedgang på anslagsvis 30 elever skoleåret 23/24. Deretter forventes en noe kraftigere nedgang framover. Kommunen har bra kapasitet i grunnskolen samlet sett. Med utgangspunkt i bosetting av 345 personer i 2023 kan en forvente rundt 50 barn i grunnskolen. Dette anslaget bygger på tidligere erfaringer hvor en har sett at barn i grunnskolealder utgjør rundt 15 % av den totale bosettingen.

Alle skoler kan få kapasitetsbegrensninger på enkelte trinn med mange nye elever. Slik situasjonen er nå vurderes sannsynligheten for lav. Personalressurser er en større utfordring enn elevkapasitet på skolene. Det å få ansatt personell som mestrer både ukrainsk og norsk. Det er generelt vanskelig å rekruttere lærere.

Når elevene kommer over i ordinære klasser etter opplæring i velkomstklassen, kreves vanligvis særskilt norskopplæring. Elevene starter i forskjellige skoler og klassetrinn og opplæringen organiseres ut fra det. Elevene får 3-5 slike undervisningstimer i uka. Noe av dette kan gis i grupper.

4 undervisningstimer i uka tilsvarer 15-20 % stilling, avhengig av fag og klassetrinn. Det er krevende å få tak i lærere med rett kompetanse til denne opplæringen.

Barnehage

Karmøy kommunestyre vedtok 15.04.04, sak nr. 0062/04, at deltakere i introduksjonsprogrammet skal få tilbud om fri barnehageplass. Ukrainske flyktninger i introduksjonsprogrammet 6 måneder, og ofte forlenget med 6 måneder til. Nå dekker sentrale regler om betalingsreduksjon også denne gruppen, i forbindelse med at "husholdningen" har kr 0,- i skattbar inntekt blir foreldrebetalingen kr 0,-. Utgifter til skyss og kost dekkes ikke av staten.

Kapasitet i barnehagene i Karmøy er ikke en statisk størrelse, men et tall som vil variere fra år til år og fra sone til sone. Den samlede kapasiteten er god innen sonene.

Det forventes at kapasiteten i 2023 vil være tilstrekkelig til å gi plass innen sonen. Også flyktninger ønsker primært et tilbud i nærbarnehagen. Dette innebærer at barna går i både kommunale og private barnehager.

Vurdering

Bosetting av ytterligere 65 flyktninger i 2023 i tillegg til bosetting av 280 allerede vedtatte plasser vil være krevende for hele organisasjonen. Så høye bosettingstall vil medføre store konsekvenser og omstillinger for flere tjenester, også på lengre sikt. Det vil medføre engasjement og fleksibilitet i alle ledd og et stort behov for samarbeid og samhandling på tvers av tjenesteområdene for å kunne møte behovet for lovpålagte tjenester. Også fylkeskommunale og statlige tjenester vil omfattes av dette, eksempelvis skoleplasser i videregående skole og arbeidsrettet bistand fra NAV.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren tilrår at kommunen tar sin del av ansvaret i den nasjonale og internasjonale flyktnings situasjonen og bosetter ytterligere 65 flyktninger i 2023. Samlet antall blir da 345 flyktninger. Dette er i tråd med sentrale myndigheter sin anmodning.

Vedlegg:

Justert oppmøding om busetting 2023 - Karmøy kommune